

Journal of Human Rights and Peace Studies

journal homepage: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/index>

Home Visits as a Tool for Promoting Peace Education and Cooperation Between Schools and Families in Borderline Communities

การเยี่ยมบ้านในฐานะเครื่องมือในการส่งเสริมสันติศึกษาและความ
ร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ

Natataporn Singsoorn/ ณัฐพร สิงห์สร

Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1, Thailand

โรงเรียนสุพรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ประเทศไทย

Reongwit Nilkote/ เรืองวิทย์ นิลโคตร

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประเทศไทย

Lampong Klomkul/ ลำพอง กลมกุล

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

Nattaka Sanguanwong / ณัฐกา สงวนวงศ์

Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประเทศไทย

Jutarut Singsoorn / จุฑารัตน์ สิงห์สร

Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, Thailand

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ประเทศไทย

Corresponding author: natataporn1223@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received: 16-Dec-2025

Revised: 29-May-2025

Accepted: 16-Aug-2025

Keywords:

Home visits, peace
education, Teacher-Parent
Relationships, border
communities

This study aims to explore the role of home visits as a tool for promoting peace education and cooperation between schools and families in border communities, with a focus on Suphanburi Province. The research used in-depth interviews and participatory observation as the primary data collection methods, selecting 12 key informants from teachers and parents in the study area through purposive sampling. The data obtained from the interviews and observations were analyzed through content synthesis and validated using the triangulation technique. The findings reveal that home visits help foster understanding and build positive relationships between teachers and families in Suphanburi. Teachers gain insights into the daily challenges faced by students, such as economic issues, access to education, and family problems, which directly impact student learning. Home visits also create a space for discussions on peace and coexistence in a diverse society, where parents and teachers can exchange views on cultural and religious differences, which are essential for building peace in the community. Furthermore, home visits contribute to enhancing cooperation between schools and families in addressing educational challenges, particularly in areas with limited resources and access to education. Teachers and parents collaborate to support students' learning, such as organizing supplementary educational activities at home. This cooperation helps foster sustainable, high-quality education.

บทคัดย่อ

คำสำคัญ:

การเยี่ยมบ้าน, สันติศึกษา, ความสัมพันธ์ครู-ผู้ปกครอง, ชุมชนชายขอบ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบทบาทของการเยี่ยมบ้านในฐานะเครื่องมือส่งเสริมสันติศึกษาและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ โดยเน้นการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 ท่าน ซึ่งเลือกมาจากครูและผู้ปกครองในพื้นที่ศึกษาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ถูกสังเคราะห์เชิงเนื้อหาและตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยเทคนิคสามเส้า ผลการศึกษาพบว่า การเยี่ยมบ้านช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและครอบครัวในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยครูสามารถเข้าใจปัญหาชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงการศึกษา และปัญหาครอบครัว ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การเยี่ยมบ้านยังสร้างพื้นที่สำหรับการพูดคุยเกี่ยวกับสันติภาพและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย โดยผู้ปกครองและครูสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความสงบสุขในชุมชน การเยี่ยมบ้านยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวในการแก้ปัญหการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดทางทรัพยากรและการเข้าถึงการศึกษา ครูและผู้ปกครองได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภายในบ้าน การร่วมมือกันนี้ช่วยเสริมสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่ปลอดภัยและสนับสนุนการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงกับแนวทาง "เยี่ยมบ้าน" ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวในการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง การเยี่ยมบ้านช่วยให้ครูและเจ้าหน้าที่โรงเรียนสามารถเข้าใจสภาพแวดล้อมในครอบครัวของเด็กได้ดีขึ้น และสามารถให้คำแนะนำหรือการสนับสนุนที่เหมาะสมกับแต่ละเด็กได้ การเยี่ยมบ้านมีบทบาทสำคัญในการสร้างความปลอดภัยทางจิตใจให้กับเด็ก โดยการทำความเข้าใจกับปัญหาหรือความท้าทายที่เด็กอาจเผชิญในบ้าน เช่น ปัญหาครอบครัว ความขัดแย้ง หรือปัญหาด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำไปสู่การให้การช่วยเหลือที่เหมาะสม และปรับการดูแลเด็กในโรงเรียนให้ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของเด็กได้มากขึ้น ซึ่งสุดท้ายปลายทางที่สำคัญคือการส่งเสริมความสุขให้กับนักเรียนและเยาวชนที่จะเติบโตในวันข้างหน้า และเป็นอนาคตที่ดีของประเทศไทย (Phanitch, 2022; Pluemchit, 2023)

แนวคิดเรื่อง การส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพและสันติภาพในสังคมที่หลากหลาย ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของชุมชนชายขอบซึ่งมักเผชิญกับข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษายัง

ทวีความชัดเจนในพื้นที่เหล่านี้ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้หรือเครื่องมือที่ช่วยลดช่องว่าง และส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาอย่างแท้จริง บริบทสังคมชนบทไทยมีรากฐานแนวคิดจากหลักพุทธธรรม เช่น การเอื้อเฟื้อ การแบ่งปัน และการดูแลกัน (Saenmee, 2017) ปรัชญาเหล่านี้สามารถหล่อหลอมแนวปฏิบัติทางการศึกษาให้มีความเข้าใจในมิติมนุษย์และบริบททางวัฒนธรรมของผู้เรียน การเยี่ยมบ้านจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูเข้าใจชีวิตของนักเรียนและครอบครัวในเชิงลึก ไม่เพียงแต่ในด้านเศรษฐกิจ แต่ยังรวมถึงค่านิยม ทศนคติ และปัจจัยทางสังคมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Swee, 2020; Tan, 2019) ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูและผู้ปกครอง ที่พัฒนาขึ้นผ่านการเยี่ยมบ้านส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัว และแรงสนับสนุนทางอารมณ์ที่นักเรียนได้รับในชีวิตประจำวัน การสื่อสารที่เป็นมิตรและไว้วางใจกันระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการพัฒนา (De Coning, 2018) นอกจากนี้ การเยี่ยมบ้านยังเป็นเวทีในการรับฟังและเข้าใจความหลากหลายของครอบครัว ทั้งในมิติของชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางอัตลักษณ์ การสร้างความเข้าใจร่วมกันในระดับครอบครัวและชุมชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของ สันติศึกษา ที่ยั่งยืน (Donais, 2012) การเยี่ยมบ้านไม่เพียงเป็นกลยุทธ์การสื่อสารเท่านั้น หากแต่ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในการศึกษา โดยส่งเสริมความเท่าเทียม ลดอคติ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นพื้นที่ของการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ เคารพ และมีสันติภาพ (Lederach, 1997)

ดังนั้น ในบริบทของชุมชนชายขอบ การเยี่ยมบ้านจึงควรถูกพัฒนาให้เป็น กลไกสำคัญ ของนโยบายการศึกษาระดับท้องถิ่นและชาติ เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และขับเคลื่อนสู่สังคมที่มีความเป็นธรรมและสันติสุขอย่างยั่งยืนกล่าวโดยสรุป การเยี่ยมบ้านมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทั้งคุณภาพการศึกษาและสันติภาพ โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชนชายขอบอย่างยั่งยืนการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้การเยี่ยมบ้านเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสันติศึกษาและสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน รวมถึงการกระตุ้นให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของเด็ก การเยี่ยมบ้านจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศแห่งสันติภาพและการร่วมมือภายในชุมชน ช่วยในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายขอบ ผลการศึกษาคาดหวังว่าจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทที่คล้ายคลึงกันได้ในอนาคต

คำถามในการวิจัย

1. การเยี่ยมบ้านสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในกระบวนการสันติศึกษาของโรงเรียนได้อย่างไร
2. การเยี่ยมบ้านส่งผลต่อการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวในชุมชนชายขอบได้อย่างไร
3. ความท้าทายและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเยี่ยมบ้านในชุมชนชายขอบมีอะไรบ้าง และสามารถแก้ไขได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบทบาทของการเยี่ยมบ้านในฐานะเครื่องมือในการส่งเสริมสันติศึกษาและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมสันติศึกษาในชุมชนชายขอบเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การบูรณาการการเยี่ยมบ้าน (home visits) เข้ากับกระบวนการสันติศึกษา ถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนอย่างลึกซึ้ง การเยี่ยมบ้านช่วยให้ครูเข้าใจบริบทชีวิตของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นสภาพความเป็นอยู่ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ หรือค่านิยมในครอบครัว ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (Autesserre, 2014) กระบวนการนี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงด้านวิชาการ แต่ยังเป็นการสร้างพื้นที่แห่งความไว้วางใจและการสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างครูกับผู้ปกครอง ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งยังส่งเสริมค่านิยมของความเคารพซึ่งกันและกัน ความเข้าใจในความแตกต่าง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งล้วนเป็นหัวใจสำคัญของสันติศึกษา (Boulding, 2000) แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านที่เห็นว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความยุติธรรม เช่น แนวคิดของ Gandhi ที่เน้น “อหิงสา” และการสร้างสันติภาพผ่านการไม่ใช้ความรุนแรง และแนวคิดของ Freire ที่เสนอให้การศึกษาเป็นพื้นที่ของการปลดปล่อยมนุษย์จากความไม่เท่าเทียม (Suepheng, & Pakdeewong, 2019; Phiwkham & Hanthet, 2023) การเข้าใจความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมจากการเยี่ยมบ้านยังเป็นกระบวนการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical reflection) สำหรับครู ซึ่งช่วยให้สามารถพัฒนาวิธีการสอนและทัศนคติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากยิ่งขึ้น (Phanitch, 2019) ขณะเดียวกัน ครอบครัวเองก็จะรู้สึกถึงคุณค่าและบทบาทของ

ตนในกระบวนการเรียนรู้ของลูกหลาน นำไปสู่ความร่วมมือที่มีความยั่งยืนและความรู้สึกเป็นเจ้าของในระบบการศึกษา (McEvoy-Levy, 2018)

นอกจากนี้ การเยี่ยมบ้านยังสามารถเชื่อมโยงกับการลดอคติในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการเปิดพื้นที่สำหรับการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันหาทางออกในการพัฒนาชุมชน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล แต่ยังส่งผลต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยรวม (Millar, 2014) การที่ครูสามารถสื่อสารอย่างเคารพและเปิดกว้างกับผู้ปกครอง จะช่วยให้การสนับสนุนนักเรียนเกิดขึ้นอย่างตรงจุด เป็นธรรมชาติ และลดช่องว่างที่เกิดจากความแตกต่างทางโอกาส

กล่าวได้ว่า การเยี่ยมบ้านเป็นมากกว่ากิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ แต่เป็นกลไกที่ทรงพลังในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่สงบสุขและเท่าเทียม โดยเฉพาะในบริบทของชุมชนชายขอบของไทย ที่ยังคงต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือ และการพัฒนาอย่างรอบด้านในทุกมิติของชีวิตเด็กและครอบครัว กล่าวโดยสรุป การเยี่ยมบ้านจึงเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยสร้างสะพานเชื่อมโยงที่มั่นคงระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่เท่าเทียมและยั่งยืนในสังคมที่หลากหลาย การเยี่ยมบ้านนักเรียนถือเป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นการทำความรู้จักนักเรียนในระดับบุคคล โดยมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและสภาพแวดล้อมของนักเรียน เพื่อให้ครูและโรงเรียนสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนแรกในการเยี่ยมบ้านคือการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบถึงการเยี่ยมบ้านที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน จากนั้น ครูหรือผู้บริหารต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่ของนักเรียนและเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การเยี่ยมบ้านดำเนินไปอย่างราบรื่น การนัดหมายล่วงหน้าเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะทำให้ทั้งครูและผู้ปกครองสามารถเตรียมตัวให้พร้อม หากไม่สามารถไปตามนัดได้ ควรแจ้งล่วงหน้าเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่สะดวก และหากไม่พบผู้ที่ต้องการพบ ควรถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม (Sangpadung, 2021) การเยี่ยมบ้านนักเรียนจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูและโรงเรียนเข้าใจสภาพแวดล้อมของนักเรียนมากขึ้น และสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Semi-structured Interview Guide) และแบบบันทึกการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Notes) ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ซึ่งประกอบด้วยครูและผู้ปกครองในพื้นที่ศึกษา

ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยทั้งสองคนได้ทำการแยกวิเคราะห์ข้อมูลแยกกันก่อน จากนั้นจึงประชุมร่วมกันเพื่อหาหรือและรวมรหัส (codes) และธีม (themes) ที่สอดคล้องกันเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Credibility) ได้ใช้เทคนิคการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแบบสามเส้า (Triangulation) โดยประกอบด้วย การใช้แหล่งข้อมูลหลากหลาย ได้แก่ ครูและผู้ปกครอง ที่มีบทบาทและมุมมองแตกต่างกัน การใช้เทคนิคหลากหลาย โดยผสมผสานข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ การใช้ผู้วิจัยจำนวน 4 คน เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลอย่างอิสระและร่วมกัน เพื่อให้มั่นใจว่าการตีความข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและลดอคติส่วนบุคคล นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้พิจารณาความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) ซึ่งวัดจากการที่ข้อมูลใหม่ที่ได้จากการสัมภาษณ์ไม่พบประเด็นหรือข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มเติม และธีมที่เกิดขึ้นซ้ำและครอบคลุมเนื้อหาในทุกประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสังเกตได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10 ถึง 12 ที่ไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการใช้การเยี่ยมบ้านเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสันติศึกษาและสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ โดยมีองค์ประกอบหลักดังนี้

1. **การเยี่ยมบ้าน (Home Visits)** การเยี่ยมบ้านช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง และให้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมของเด็ก ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องในครอบครัวและชุมชน
2. **สันติศึกษา (Peace Education)** การใช้การเยี่ยมบ้านเพื่อปลูกฝังคุณค่าและแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพและการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมการแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน
3. **ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว (School-Family Cooperation)** การเยี่ยมบ้านช่วยสร้างการสื่อสารและความร่วมมือที่ดีระหว่างโรงเรียนและครอบครัวในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก
4. **ชุมชนชายขอบ (Borderline Communities)** การเยี่ยมบ้านช่วยให้เข้าใจบริบทและปัญหาของชุมชนชายขอบ เพื่อปรับกลยุทธ์การศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้ใช้กรอบคิดนี้เชื่อมโยงระหว่างการเยี่ยมบ้าน การส่งเสริมสันติศึกษา และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการศึกษาของเด็กและลดความขัดแย้งในชุมชน

ผลลัพธ์การวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้การเยี่ยมบ้านเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสันติศึกษาและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์จากครูและผู้ปกครองจำนวน 12 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง ผลการสัมภาษณ์การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองผ่านการเยี่ยมบ้านสะท้อนถึงหลักการของ "สันติศึกษา" (Peace Education) ได้อย่างชัดเจน เพราะการเยี่ยมบ้านช่วยส่งเสริมการเข้าใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารที่ดี และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมสันติภาพทั้งในครอบครัวและชุมชน สันติศึกษามุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจ การแก้ไขปัญหาด้วยความร่วมมือ และการพัฒนาเป็นชุมชนที่มีความสมานฉันท์ การที่ครูได้เยี่ยมบ้านและเห็นสภาพแวดล้อมของนักเรียนทำให้สามารถเข้าใจสถานการณ์ของนักเรียนได้ดีขึ้น ส่งผลให้ครูและผู้ปกครองสามารถทำงานร่วมกันในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างครูและผู้ปกครองช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของเด็กๆ ได้ โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นับเป็นการเสริมสร้างสันติภาพในระดับครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสันติภาพในสังคมโดยรวม การทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองจึงถือเป็นการนำหลักการสันติศึกษามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียนและสร้างสังคมที่สงบสุข

2. การส่งเสริมสันติศึกษาสัมพันธ์ภาพครอบครัว และในชุมชน การส่งเสริมสันติศึกษาผ่านการเยี่ยมบ้านของครู โดยครูต้องวางตัวตน และปรับบทบาทตนเองในฐานะนักสันติศึกษา และใช้ตนเองเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตที่ถูกกำหนดโดยการทำงาน "เพื่อปากเพื่อท้อง" ซึ่งทำให้ครอบครัวหลายๆ ครอบครัวต้องเผชิญกับความเครียดและแรงกดดันจากการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด สถานการณ์เช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว รวมถึงอาจทำให้บรรยากาศในบ้านขาดความเข้าใจและความร่วมมือ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อนักเรียนในฐานะสมาชิกของครอบครัว การเยี่ยมบ้านช่วยให้ครูในบทบาทนักสันติศึกษาได้เห็นสถานการณ์ที่แท้จริงในชีวิตของผู้ปกครองและนักเรียน ทำให้ครูสามารถสื่อสารกับผู้ปกครองได้ดีขึ้นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทั้งในแง่ของการจัดการความขัดแย้งภายในบ้านและการสร้างสันติภาพในชุมชน การพูดคุยระหว่างครูและผู้ปกครองในสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเองจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถหาทางออกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาสัมพันธภาพที่ไม่ดีและความท้าทายต่างๆ ในการเลี้ยงดูและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ นอกจากนี้ การเยี่ยมบ้านยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในระดับชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่สัมพันธภาพเชิงบวกอาจถดถอยลงเนื่องจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิต เมื่อครูเข้าไปมีส่วนร่วมและสร้างการสื่อสารที่ดี จะช่วย

เพิ่มความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน สร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่เข้มแข็งเพื่อช่วยให้ทั้งครอบครัวและนักเรียนมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ซับซ้อน การเยี่ยมบ้านจึงไม่ใช่แค่การสร้างสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง แต่ยังเป็นการสร้างสันติภาพและความสมานฉันท์ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวได้ว่า การเยี่ยมบ้านไม่เพียงแต่เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูและผู้ปกครอง แต่ยังเป็นการส่งเสริมสันติภาพ เสริมสร้างพื้นที่การสื่อสารเชิงบวกในครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะในครอบครัวหรือชุมชนที่มีสัมพันธภาพที่เปราะบาง การช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความเข้าใจใจระหว่างกัน การพูดคุยอย่างเปิดเผยและการให้คำแนะนำที่เหมาะสมทำให้ครูและผู้ปกครองสามารถร่วมมือกันสร้างสันติภาพในชีวิตประจำวันให้สามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่องแม้จะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามาไม่ขาดสายในแต่ละช่วงเวลา

3. การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัว การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการศึกษาของเด็ก รวมถึงการส่งเสริมสันติภาพและความปลอดภัยในชุมชน การเยี่ยมบ้านช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก และส่งเสริมความเข้าใจที่ดีระหว่างครอบครัวและโรงเรียน การเยี่ยมบ้านเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็กและสร้างความปลอดภัยทั้งในและนอกโรงเรียน การเยี่ยมบ้านทำให้ครูได้เข้าไปเห็นสภาพแวดล้อมของเด็กในครอบครัว ซึ่งช่วยให้ครูสามารถเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจหรือปัญหาภายในครอบครัวที่อาจทำให้เด็กประสบกับความเครียดหรือปัญหาส่วนตัว ด้านบทบาทของครูกับการเยี่ยมบ้าน การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านยังเป็นโอกาสและพื้นที่ในการที่ครูจะสามารถพูดคุยกับผู้ปกครองถึงความปลอดภัยของเด็กทั้งในบ้านและในชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเจริญเติบโตของเด็กในทุก ๆ ด้าน บทบาทของการเยี่ยมบ้านในด้านการดูแลเด็กและความปลอดภัย ดังการสัมภาษณ์เชิงลึก

กล่าวได้ว่า การเยี่ยมบ้านไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง แต่ยังเป็นเครื่องมือในการดูแลเด็กและสร้างความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน โดยการเข้าใจสถานการณ์ของเด็กในบริบทที่ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญ การร่วมมือกันในการดูแลและส่งเสริมความปลอดภัยของเด็กทั้งในครอบครัวและโรงเรียนช่วยเสริมสร้างสันติภาพในชุมชนและสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างยั่งยืน

4. การปรับปรุงการศึกษาตามบริบทของชุมชนชายขอบ การเยี่ยมบ้านของครูเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ชีวิตของเด็กในชุมชนชายขอบ กระบวนการนี้ช่วยให้ครูเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งในครอบครัวและชุมชนของนักเรียน ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของเด็กภายใต้ข้อจำกัดและทรัพยากรของโรงเรียน การเยี่ยมบ้านยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดความไว้วางใจระหว่างเพื่อนนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ส่งผลให้เกิดสันติภาพในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

บทบาทของครูในการเยี่ยมบ้านที่พบในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย

- 1) การสังเกตและเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพครอบครัวและปัญหาส่วนตัวของนักเรียน
- 2) การให้คำปรึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับผู้ปกครอง
- 3) การเป็นตัวกลางในการประสานงานและร่วมแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
- 4) การสะท้อนและปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะบุคคลของนักเรียน

จุดเด่นของกระบวนการเยี่ยมบ้าน

การเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกและความเข้าใจลึกซึ้งระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ในขณะที่จุดท้าทายที่พบ ได้แก่

- 1) การจัดสรรเวลาของครูในการะงานประจำกับการลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน
- 2) ความหลากหลายและความซับซ้อนของปัญหาครอบครัวที่ต้องการการจัดการอย่างรอบคอบ
- 3) ข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่อาจส่งผลต่อการติดตามและดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ การเยี่ยมบ้านยังช่วยให้ครูรับรู้ถึงความปลอดภัยของนักเรียนในมิติทางกายและจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการอย่างมั่นคง ทั้งนี้ การเยี่ยมบ้านเป็นสะท้อนถึงบทบาทของครูในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในชุมชนอย่างเป็นปกติ โดยทำให้ผู้ปกครองรับรู้ว่าคุณครูไม่ได้เป็นเพียงผู้สอนในห้องเรียน แต่ยังเป็นผู้ที่เข้าใจและร่วมรับผิดชอบต่อสภาพชีวิตจริงของนักเรียน พร้อมทั้งจะร่วมมือกันพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

กล่าวโดยสรุป การเยี่ยมบ้านของครูไม่เพียงแต่ช่วยปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของเด็กและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สงบและส่งเสริมสันติภาพในชุมชน ผ่านความร่วมมือและการสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความปลอดภัยในบ้านและชุมชน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กในทุกมิติ

5. ผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะสังคมและพฤติกรรมของเด็ก

การเยี่ยมบ้านถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการเยี่ยมบ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับการยืนยันจากครูและผู้ปกครองผ่านการสังเกตและรายงานพฤติกรรมของเด็ก เช่น การแสดงความรับผิดชอบที่มากขึ้น ความร่วมมือในการเรียนและกิจกรรมกลุ่ม รวมถึงการควบคุมอารมณ์ที่ดีขึ้น การเยี่ยมบ้านไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้ครูเข้าใจสภาพแวดล้อมชีวิตภายในครอบครัวของนักเรียน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างครูและผู้ปกครอง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการดูแลและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละคน

ในแง่ของการพัฒนาทักษะทางสังคม การเยี่ยมบ้านมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะการจัดการและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม เด็กได้เรียนรู้กระบวนการประนีประนอม การฟังและพูดคุยเพื่อหาทางออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยลดความรุนแรงและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาทักษะดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่สงบสุข เพราะเด็กที่สามารถจัดการกับความขัดแย้งได้ดีจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ส่งผลต่อการเติบโตทางอารมณ์และสังคมที่มั่นคงและยั่งยืน

กล่าวได้ว่า การเยี่ยมบ้านเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง สร้างความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก และเสริมสร้างสันติภาพในชุมชน โดยผ่านการส่งเสริมการสื่อสารที่ดีขึ้น การแก้ปัญหความขัดแย้งอย่างสงบ และการพัฒนาทักษะสังคมและพฤติกรรมของเด็กอย่างมีสันติ การเยี่ยมบ้านช่วยให้ครูและผู้ปกครองทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้การเยี่ยมบ้านในฐานะเครื่องมือส่งเสริมสันติศึกษาและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในชุมชนชายขอบ โดยเก็บข้อมูลจากครูและผู้ปกครองจำนวน 12 คน ผลการศึกษาชี้ว่า การเยี่ยมบ้านช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างครูและผู้ปกครอง อันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสันติภาพในครอบครัวและชุมชน ผ่านการสื่อสารและการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเยี่ยมบ้านเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดและดำเนินการอยู่แล้วในระบบการศึกษาของไทย ซึ่งมีคู่มือและแนวปฏิบัติชัดเจนจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นสิ่งที่งานวิจัยนี้เสนอเพิ่มเติมคือการวางกรอบสันติวิธีเพื่อขยายบทบาทครูให้เป็น “นักสันติวิธี” ที่ไม่เพียงแต่เก็บข้อมูลหรือประสานงาน แต่ยังทำหน้าที่เป็นผู้สร้างสันติภาพผ่านการฟังอย่างลึกซึ้ง เคารพความหลากหลาย และสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกของครอบครัวและเด็ก

จากการวิเคราะห์พบว่า แม้กิจกรรมเยี่ยมบ้านจะเปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเห็น แต่ในทางปฏิบัติ ครูหลายคนยังขาดความรู้และทักษะด้านสันติวิธี เช่น การจัดการความขัดแย้งอย่างสงบ หรือการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตใจ ซึ่งจำกัดโอกาสในการสร้างสันติภาพในระดับครอบครัวและชุมชน การวิพากษ์นี้ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการฝึกอบรมครูและแนวทางปฏิบัติที่นำสันติวิธีมาใช้ ยังขาดความลึกซึ้งและความเหมาะสมกับบริบทเฉพาะของชุมชนชายขอบที่มีความเปราะบางทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม

การสังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า การเยี่ยมบ้านส่งเสริมทักษะทางสังคมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของเด็กได้ดี แต่ผลลัพธ์ดังกล่าวต้องพิจารณาควบคู่กับบริบทเฉพาะของครอบครัวและชุมชน ความหลากหลายและความซับซ้อนของปัญหาที่เด็กเผชิญ อาจต้องการวิธีการที่ยืดหยุ่นและ

ละเอียดอ่อนมากขึ้น ซึ่งกรอบสันติวิธีจะมีบทบาทสำคัญหากได้รับการฝึกฝนและนำไปใช้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสันติศึกษาในบริบทนี้หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การรับฟังอย่างเข้าใจ และการแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีที่ไม่รุนแรง งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า การเยี่ยมบ้านภายใต้กรอบสันติศึกษาไม่เพียงแต่สร้างความร่วมมือระหว่างครูและคุณปกครอง แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสันติภาพในครอบครัวและชุมชนผ่านการสื่อสารเชิงบวกและการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปต่อยอด ประกอบด้วย

1. การพัฒนานโยบายการฝึกอบรมครูที่เน้นทักษะสันติวิธีและการจัดการความขัดแย้งเชิงสันติ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติการเยี่ยมบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะ
2. การบริหารจัดการโรงเรียนและชุมชนควรส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการบทบาทของครูในฐานะนักสันติวิธี โดยสร้างระบบสนับสนุนและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาแนวทางและเครื่องมือสันติวิธีที่เหมาะสมกับบริบทชายขอบ รวมทั้งศึกษาผลกระทบระยะยาวของการเยี่ยมบ้านภายใต้กรอบสันติศึกษา

สรุปได้ว่า การเยี่ยมบ้านภายใต้กรอบสันติศึกษามีศักยภาพสูงในการส่งเสริมความร่วมมือและสันติภาพในครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชายขอบที่มีบริบทเฉพาะตัว งานวิจัยนี้เน้นย้ำบทบาทครูในฐานะนักสันติวิธี ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะเปลี่ยนกิจกรรมเยี่ยมบ้านจากรูปแบบตามกรอบมาตรฐานสู่การเป็นพื้นที่สร้างสันติภาพที่มีพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- Autesserre, S. (2014). *Peaceland: Conflict resolution and the everyday politics of international intervention*. Cambridge University Press.
- Boulding, E. (2000). *Cultures of peace: The hidden side of history*. Syracuse University Press.
- De Coning, C. (2018). Adaptive peacebuilding. *International Affairs*, 94(2), 301–317.
<https://doi.org/10.1093/ia/iix251>
- Donais, T. (2012). *Peacebuilding and local ownership: Post conflict consensus building*. Routledge.
- Lederach, J. P. (1997). *Building peace: Sustainable reconciliation in divided societies*. United States Institute of Peace Press.

- McEvoy-Levy, S. (2018). *Peace and resistance in youth cultures: Reading the politics of peacebuilding from Harry Potter to the hunger games*. Palgrave Macmillan.
- Millar, G. (2014). *An ethnographic approach to peacebuilding: Understanding local experiences in transitional states*. Routledge.
- Phanitch, W. (2019). *Wichai chan rian plian khru* [Classroom research: Transforming teachers]. Siam Kammachal Foundation. (in Thai)
- Phanitch, W. (2022). *U'a rabop Niwet phU'a khru pen phu ko'kan*. [Enabling the learning system for teachers as entrepreneurs]. Siam Kammachon Foundation. (in Thai)
- Phiwkhram, B., & Hanthet, S. (2023). The factors promoting culture of peace in educational institutions. *Journal of MCU Nakhondhat*, 10(5), 206–213.
- Pluemchit, K. (2023). *Kan 'okbaep kanrianru thi saem phalang yaowa chon khonop bo sakkayaphap khong ton eng* [Young active citizens: Designing learning that empowers youth to discover their potential]. Siam Kammachon Foundation. (in Thai)
- Saenmee, V. (2017). The principles of Buddhist teachings for peaceful coexistence. *Humanities & Social Sciences*, 34(2), 217-224.
- Sangpadung, R. (2021). *Kan yiam ban nakrian khong khru sangkat Krung Thep Maha Nakhon nai kandulae chuailU'a ka 'a'yu hok - sipsong pi thi mi panha phrUttikam - 'arom* [Home visits by teachers under the Bangkok Metropolitan Administration in supporting children aged 6-12 with behavioral and emotional problems] [Master's thesis, Thammasat University]. (in Thai)
- Suepheng, P., & Pakdeewong, P. (2019). The guidelines for managing peace education for reduce violence in basic education schools. *Journal of Education and Innovation*, 21(2), 225–238.
- Swee, N. S. (2020). Bridging gaps in education: The impact of home visits in underprivileged communities. *Journal of Educational Research*, 58(3), 77-85.